

Imobilul din strada General Constantin Budişteanu numărul 7, Bucureşti
Referat cu privire la statutul juridic de protecţie
Anexa 005 – pagina 1 din 6

Studiu de fundamentare pentru confirmarea sau infirmarea deciziei de declarare, totală sau parţială, ale imobilelor din
Calea Victoriei nr. 107 şi Banului nr. 2, Sector 1, Bucureşti

S.C. ARD architecture S.R.L.
J40 / 12589 / 3.08.2006; R 18907020
telefon: +4074 558 1945, fax: +40 411 975 53
e-mail: ARDarchitecture@gmail.com

**Studiu de fundamentare pentru confirmarea sau infirmarea
deciziei de declarare, totală sau parţială, ale imobilelor din
Calea Victoriei nr. 107 şi Banului nr. 2, Sector 1, Bucureşti**

AUTORI:

ARH. ING. AURORA TÂRŞOAGĂ

Specialist în conservarea monumentelor istorice, atestat M.C.C.

DRD. ARH. HORIA RADU MOLDOVAN

ARH. RADU MIHAIL TRĂUŞAN

BENEFICIAR:

OVIDIU POPESCU

**APRILIE-MAI
2007**

Imobilul din strada General Constantin Budișteanu numărul 7, București
Referat cu privire la statutul juridic de protecție
Anexa 005 – pagina 2 din 6

Studiu de fundamentare pentru confirmarea sau infirmarea deciziei de declarare, totală sau parțială, ale imobilelor din
Calea Victoriei nr. 107 și Banului nr. 2, Sector 1, București

CUPRINS

1. OBIECTUL STUDIULUI ȘI METODA DE ABORDARE

1.1. Localizarea imobilelor.....	4
1.2. Identificarea corpurilor de clădire.....	4
1.3. Scopurile și metoda de studiu.....	4

2. REGIMUL JURIDIC DE PROTECȚIE

3. EVOLUȚIA ISTORICĂ A TESUTULUI URBAN

3.1. Analiza comparată pe baza planurilor istorice.....	9
3.1.1. Trama stradală – evoluția denumirilor principalelor trasee stradale din zona studiată.....	9
3.1.2. Evoluția numerotării parcelelor.....	10
3.2. Etapele de evoluție ale țesutului urban în zona de studiu.....	10
3.2.1. Etapa I – Zona până mijlocul secolului al XIX-lea.....	10
3.2.1.1. Podul Mogoșoaiei / Calea Victoriei.....	10
3.2.1.2. Strada Manea Brutarul / str. G-ral C-tin Budișteanu.....	12
3.2.2. Etapa II – Zona în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.....	12
3.2.2.1. Fondul construit adiacent Podului Mogoșoaiei / Calea Victoriei.....	13
3.2.2.2. Constituirea parcelei Palatului Știrbei ¹ și a zonei adiacente acestuia.....	13
3.2.2.3. Strada Manea Brutaru / G-ral C-tin Budișteanu în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.....	13
3.2.2.4. Alinierea străzii Banului (1879, 1897-1901).....	14
3.2.3. Etapa III – Zona la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.....	14
3.2.3.1. Alinierea Căii Victoria – fazele 1889, 1909 și 1910.....	14
3.2.3.2. Alinierea străzii Banului - etapele 1879 și 1897.....	15
3.2.3.3. Schimbările de funcțiuni adăpostite de fondul construit de pe Calea Victoriei.....	16
3.3. Concluzii privind evoluția țesutului urban.....	17
3.4. Fondul construit – situația existentă.....	18
3.4.5.1. Vechimea fondului construit.....	18
3.4.5.2. Modul de ocupare al terenului și regimul de înălțime.....	19

4. ISTORICUL REGIMULUI JURIDIC DE PROPRIETATE AL IMOBILULUI ȘI EVOLUȚIA FUNCȚIONALĂ

4.1. Barbu Dimitrie Știrbei (1795-1869).....	20
4.2. George Știrbei (1832-1925?).....	20
4.3. Alexandru B. Știrbei (1836-1895).....	21
4.4. Barbu A. Știrbei (?- 24 martie 1946).....	21
4.5. Confiscarea parțială (?) în favoarea statului – 1948.....	22
4.6. 1948 – “rechiziționarea pivnițelor”.....	23
4.7. 1954 – amenajarea Muzeului de Artă Populară.....	23
4.8. Schimbarea administrării unor clădiri din str. Banului, nr. 2, în intervalul 1967 – 1969.....	23
4.9. Concluzii referitoare la identitatea culturală și memorială.....	24

¹ În unele documente numele este ortografiat “Știrbei”. Pentru studiul de față am adoptat ortografierea numelui “Știrbei” (n.aut.)

Imobilul din strada General Constantin Budișteanu numărul 7, București
Referat cu privire la statutul juridic de protecție
Anexa 005 – pagina 3 din 6

Studiu de fundamentare pentru confirmarea sau infirmarea deciziei de declarare, totală sau parțială, ale imobilelor din
Calea Victoriei nr. 107 și Banului nr. 2, Sector 1, București

5. EVOLUȚIA ISTORICĂ A PARCELEI ȘI CONSTRUCȚIILOR CARE COMPUN ANSAMBLUL PALATULUI ȘTIRBEI

5.1. Evoluția parcelei.....	25
5.1.1. Situația în intervalul 1825-1856 (anexele 03-06).....	25
5.1.2. Parcela în intervalul 1856-1899 (anexele 08 și 11)	25
5.1.3. Modificări ale parcelei în urma exproprierii din 1897	26
5.1.4. Modificări ale parcelei în urma exproprierii din anii 1889-1901.....	26
5.1.5. Situația la 1911.....	26
5.1.6. Anul 1924	26
5.1.6. Parcela la 1938.....	26
5.1.7. Perioada post 1946.....	26
5.1.8. Concluzii privind evoluția parcelei și modul de ocupare al acesteia.....	27

6. FONDUL CONSTRUIT. ETAPE DE EVOLUTIE. CONCEPTUL ARHITECTURAL

6.1. Palatul Știrbei – (Corp A).....	29
6.1.1. Etapa I.....	29
6.1.2. Etapa II. Intervenția arhitectului Hartmann – 1882	29
6.1.3. Etapa III – 1954. Transformări constatate după instalarea muzeului.....	30
6.1.4. Etapa IV. Reparații capitale – 1963.....	31
6.1.5. Etapa V. Intervențiile din 1974, conform indicațiilor D.M.I.....	31
6.1.6. Etapa VI. Starea clădirii după cutremurul din 1977.....	31
6.1.7. Etapa VII. Consolidarea și analizele biologice din anii 1982-1983.....	31
6.1.8. Situația actuală.....	32
6.1.8.1. Analiza releveului palatului – situația din 1954	32
6.1.8.2. Descrierea situației actuale pe baza releveului și a cercetării <i>in situ</i>	33
6.2. Corp B – anexa palatului.....	34
6.2.1. Extindere I.P.R.O.M.I.N. – 1965.....	35
6.3. Corpul C – Clădirile anexe pentru administrarea moșilor.....	35
6.3.1. Conceptul arhitectural.....	36
6.4. Corpurile D și E.....	36
6.5. Corpurile dispărute.....	36
6.5.1. Corpul de gardă (cca. 1849).....	36
6.5.2. Casa portarului (1889)	37

7. EVALUAREA RESURSEI CULTURALE

7.1. Trama stradală.....	38
7.2. Parcelarul.....	38
7.3. Relațiile între corpurile de clădire și organizarea acestora pe parcelă.....	38
7.4. Fondul construit – corpurile de clădire care compun ansamblul.....	39
7.5. Identitatea culturală – resursa memorial-simbolică.....	40
7.6. Concluzii. Valoarea culturală globală a corpurilor de clădire.....	40
7.6.1. Corpul A.....	40
7.6.2. Corpul B.....	41
7.6.3. Corpul C.....	41
7.6.4. Corpul D.....	41
7.6.5. Corpul E.....	42

8. CONCLUZII. RESTRICTII ȘI PERMISIVITĂȚI

- 8.1. Restricții și permisivități privind fondul construit prezent**
8.2. Restricții și permisivități privind posibilitățile de dezvoltare viitoare

LISTA PLANȘELOR
BIBLIOGRAFIE

4. ISTORICUL REGIMULUI JURIDIC DE PROPRIETATE AL IMOBILULUI ȘI EVOLUȚIA FUNCȚIONALĂ

4.5. Confiscarea parțială a proprietății în favoarea statului – 1948

Până în anul 1948 Palatul Știrbei a reprezentat exclusiv reședința familiei Știrbei-Bibescu. Proprietățile Știrbei sunt confiscate parțial în favoarea statului în anul 1948, respectiv o cotă parte indiviză din avera defunctului Barbu Știrbeim, nepotul domnitorului, moștenită de Grigore Niculescu Buzești, (ginerelul său, soțul Ecaterinei Niculescu Buzești, născută Știrbei). Confiscarea s-a făcut pe baza sentinței nr. 1988 din 11 noiembrie 1947⁵⁵ a Tribunalului Militar, dată pe numele lui Grigore Niculescu Buzești. Conform procedurii și dispoziției prim-procurorului Ilfov s-a procedat la punerea în posesie, în calitate de administrator al sechestrului, a aviatorului M. Witzman. În data de 2 ianuarie 1948 s-a preluat de la Administrația Centrală a Bunurilor Succesiunii Barbu Știrbei aflată în str. Banului, nr. 2, următoarele bunuri în co-indiviziune cu succesiunea Știrbei, respectiv: minorii Maria Varvara Hiott și C-tin Dinu Hiott, fiii defunctei Ecaterina Niculescu Buzești și mama și surorile defunctei, respectiv Nadeja Știrbei, Maria Costinescu, Nadeja Flondor și Elise Boschall:

- „imobilele în București: Calea Victoriei, nr. 107, strada Banului, nr. 2, strada G-ral Budișteanu, nr. 17 (...);
- exploatări comerciale: pivnițele Știrbei, București situate în Calea Victoriei, nr 107 colț cu strada Banului, nr.2 pentru desfacerea en-gros și en-detail a produselor viilor proprii (...)

Conform “Inventarul[ui] bunurilor mobile și imobile rămase în succesiunea Barbu Știrbei”: ”Avere situată pe teritoriul municipiului București: 1. imobil teren și construcție situate în București, Calea Victoriei, nr. 107 cu prelungirea în strada Banului, nr. 2 și G-ral C. Budișteanu 11(?) [este evaluat fiscal la suma de lei] 7.255.100.000 + 2.231.900.000.⁵⁶

4.6. În 1948 are loc “rechiziționarea pivnițelor” în care se găsea “un stoc după operarea facturii din 26 mai 1948 (...) 12.788 litri vin “conform Serviciului Contabilitate al Pivnițelor Știrbei. În aceeași etapă este rechiziționat și imobilul din Calea Victoriei “și birourile de la parter din strada Banului, nr. 2”.⁵⁷

În același an 1948 naționalizarea determină și schimbarea unora dintre funcțiunile construcțiilor parte a fostului ansamblu proprietate a lui Barbu Știrbei:

- Palatul Știrbei devine sediul U.F.D.R (Uniunea Femeilor Democrate din România);
- Clădirile Administrației Bunurilor Știrbei și pivnițele de vinuri situate pe două niveluri subterane sunt preluate de „Întreprinderea de industrializarea vinului și băuturilor alcoolice București” („pivnița (fostă pivnița Știrbei) cu capacitate totală de 65 vagoane, unde se depozitează și îmbuteliază numai vinuri de soi (...)
- clădirile (P+E) situate în strada Banului, nr. 2 sunt date în administrarea Întreprinderii de Administrare a Locuințelor (I.A.L.) și folosite astfel: o parte locuințe (în 1969 locuiau aici 6 familii), o parte în folosința Întreprinderii de industrializarea vinului și băuturilor alcoolice București (I.V.B.A.), care le folosește pentru birouri și laborator

⁵⁵ Idem, Dosar nr. 8 / 1944, filele 3 și 5.

⁵⁶ Prin comparație în același inventar “Avere situată pe teritoriul comunei Buftea Ilfov 2. Imobil construcție în stil castel evaluat la lei împreună și cu terenul agrement și 11 ha. Livezi: 1.653.000.000” iar „Avere mobilă: mobilier 246.000.000; automobile 54.000.000.” cf. Arhivele Naționale, Fond fam. Barbu Știrbei, Dosar 8/1944, fila 7.

⁵⁷ Arhivele Naționale, Fond familial Barbu Știrbei, Dosar 5/1948, fila 130.

Imobilul din strada General Constantin Budișteanu numărul 7, București
Referat cu privire la statutul juridic de protecție
Anexa 005 – pagina 5 din 6

Studiu de fundamentare pentru confirmarea sau infirmarea deciziei de declarare, totală sau parțială, ale imobilelor din
Calea Victoriei nr. 107 și Banului nr. 2, Sector 1, București

4.7. În anul 1954 ansamblul este atribuit ca sediu Muzeului de Artă Populară care funcționează aici până în anul 1977. După cutremurul din acest an M.A.P. este mutat la Muzeul Satului. În 1980 imobilul va trece în administrația Muzeului de artă al Republicii Socialiste România, urmând să adăpostească colecția de ceramică și sticlă. În 1982 se va deschide „Muzeul Ceramicii și Sticlei” care funcționează până în 1990 când clădirea este evacuată în vederea consolidării. Din 1990 și până în prezent clădirea fostului palat Știrbei este neutilizată.

4.8. Schimbarea administrării unor clădiri din str. Banului, nr. 2, în intervalul 1967 - 1969

În anul 1967 construcțiile de la adresa sus-menționată, trec în administrarea Întreprinderii de industrializarea vinului și băuturilor alcoolice București, la cererea acesteia, și cu acordul C.S.C.A.S., toate clădirile din strada Banului, nr. 2 adică atât cele de suprafață (până atunci în administrarea I.C.R.A.L.) cât și pivnițele (care erau deja în administrarea I.V.B.A.).

În 1969 Întreprinderea din str. Banului nr. 2 devine “secția de depozitare și îmbuteliere” a Întreprinderii de vinuri și băuturi alcoolice București, sub denumirea de ”Întreprinderea Zarea”, având “capacitatea depozitare 75 vagoane”. Aceasta era situată “pe terenul cuprins între str. General C. Budișteanu, str. Banului – Institutul de Higienă și Protecția Muncii (fostele case Cantacuzino) – Muzeul de Artă Populară (Palatul Știrbei). În ce privește statutul de protejare comunicat de C.S.C.A.S. în adresa din decembrie 1967 “Clădirea la care vă referiți trecută încă din 1948 în dotația întreprinderii d-voastră este vecină fostului Palat Știrbei din Calea Victoriei trecut sub nr. 26 pe lista anexă la H.C.M. 1160/1965 dar (...) în afara zonei de protecție [?] (...). Numai cele două rânduri de pivnițe din subsolul acestui imobil, fiind în legătură cu beciurile fostului palat Știrbei, stau sub protecția legii ca monumente istorice (...) Orice lucrări (...) executate trebuie să țină cont de prevederile H.C.M. 661/1955”⁵⁸

BIBLIOGRAFIE

Literatura primară

Arhivele Naționale ale României, Fond Familial Barbu Știrbei, dos. 1, 3, 5, 8, 70
Arhivele Naționale ale României, Direcția Municipiului București, Fond P.M.B. - Alinieri, Plan 55/1879; 220/1909; 264/1889;
Arhivele Naționale ale României, D.M.B., Fond P.M.B. - Tehnic, Dosar 27/1881; 20/1882; 50/1889; 5/1901; 480/1910; 201/1924
Arhiva Direcției Monumentelor Istorice, Fond D.M.I., *Palatul Știrbei*
Arhiva Direcției Monumentelor Istorice, Fond D.P.C.N., dos.2463 Palatul Știrbei, corespondența 1966-1977

Literatura secundară

CLAYMOOR, Almanach-Indicateur. Guide du High-Life, București.
CRUTZESCU, Gheorghe, Podul Mogoșoaiei, București, ed. Meridiane, 1987.
GIURESCU, Constantin C., Istoria Bucureștilor, Ed. Sport-Turism, București 1979.
IORGA, Nicolae, *Viața și domnia lui Barbu Dimitrie Știrbei Domn al Țerii Românești (1849-1856)*, Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte, 1910.
LASCU Nicolae, Legislație și dezvoltare urbană. București 1831-1952, București, Teză de doctorat, Institutul de arhitectură “Ion Mincu”, 1997.
MUCENIC, Cezara, București. Un veac de arhitectură civilă. Secolul XIX, București, ed. Silex, 1997.
OLTEANU, Radu, Bucureștii în date și întâmplări, București, ed. Paideia, 2002.
OPREA, Petre, Sculpturi decorative pe clădiri bucureștene, ed. Maiko, București 2004.

⁵⁸ Arhiva D.M.I., dosar 2463, Corespondență 1966-1977.

Imobilul din strada General Constantin Budișteanu numărul 7, București
Referat cu privire la statutul juridic de protecție
Anexa 005 – pagina 6 din 6

Studiu de fundamentare pentru confirmarea sau infirmarea deciziei de declarare, totală sau parțială, ale imobilelor din
Calea Victoriei nr. 107 și Banului nr. 2, Sector 1, București

Planuri, hărți și ghiduri ale municipiului București (1846 - 1991)

Planul Bucureștiului ridicat și nivelat din porunca D-lui Mare Vornic al Departamentului Trebilor din Năuntru Barbu Știrbei după întocmirea Secției Inginerești sub direcția specială a Maiorului baron Rudolf Artur Borozin în zilele Prea Înaltului Domn Stăpânitor Gheorghe Dimitrie Bibescu V.V., ediția 1846;

Planul Bucureștiului – Ridikat, tras chi publicat – din porunca prea înăltzatului domn stăpânitor Barbu Dimitrie Știrbei V.V. de Maior Baron Rudolf Artur Borroczyń – 1852 – scara 1:10.000 (măsurat în stânjeni);

Planul Bucureștiului realizat sub coordonarea lui Friedrich Jung – ediția 1856 (manuscris);

Planul orașului București realizat sub coordonarea maiorului Dimitrie Pappazoglu, ediția 1871;

Planul orașului București – Revăzut și îndreptat cu arătarea Canalisării Dâmboviței de D. P. Sesquières, sub direcția domnului Gr. Cerkez – inginer Șef al Orașului;

Planul orașului București – Revedut și corectat conform rectificării Dâmboviței, planurilor de aliniere al stradelor și bulevardelor, sub direcția D-lui G. A. Orăscu – Șeful Serviciului;

Planul orașului București întocmit după cele mai bune isvoare de Institutul de Arte Grafice Carol Goebel – 1898;

Plan editat de Institutul Geografic al Armatei, 1885-89;

Plan General de la Ville Bucarest - manuscris datat cca. 1906

Planul Orașului București – ediția 1911;

Planul orașului București realizat de Maiorul Mihai C. Pântea, ediția 1923;

Fotogrammetria Bucureștiului realizată în 1927 (Municipiul București 1:5000, București fotografiat din aeroplan 1927, executat de Compagnie Aérienne Française, 46 de foi, 50x100cm, cota BAR (din 2005) H.1641- DXLIV.1, 46 foi a 50X100cm), scara 1:2000;

Planul realizat de Fredi Wahning, ediția 1934;

Planul Municipiului București „întocmit după date oficiale de colonel Ulisse Sâmboteanu și prof. cartograf M. D. Moldoveanu”, ediția 1941;

Planul topografic al municipiului București, ediția 1991;

Documente de natură juridică

*** Lista Monumentelor Istorice, actualizată și aprobată prin Ordinul nr. 2314 / 2004, al ministrului culturii și cultelor, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 646 bis / 16 iulie 2004 vol. I, municipiul București, București 2004.

*** Proiectul Listei Monumentelor Istorice din 1992, elaborat de Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice (DMASI)

P.U.Z. Zona protejată construită nr. 02 „Calea Griviței”, U.A.U.I.M. 1999;

P.U.Z. Zona construită protejată nr. 16 „stradă simbol a orașului – Calea Victoriei”, U.A.U.I.M. 1999;

P.U.Z. Zona construită protejată nr. 44 – „țesutul istoric difuz zona Temișana”, U.A.U.I.M. 1999;

Fișa bunului imobil din str. Banului, nr. 2, București, Sector 1 (anexele 1-3)

Notă

Datele istorice privind Palatul Știrbei și anexele acestuia au fost puse la dispoziție de dr. istoric de artă Cezara Mucenic.

Autori:

Arh. Ing. **AURORA TÂRȘOAGĂ**
Specialist atestat al M.C.C.

Drd. Arh. **HORIA RADU MOLDOVAN**

Arh. **RADU MIHAIL TRĂUȘAN**